

GOVERN
ILLES
BALEARS

Centre
Educatiu
Promotor
de la Salut

PROGRAMA DE CENTRES EDUCATIUS PROMOTORS DE LA SALUT

CEPS

INFORME CURS 2017-2018

Elaboració de l'informe

Servei de Promoció de la Salut de la Direcció General de Salut Pública i Participació:

- Elena Tejera Rifé
- Miquel Salvà Garví

Amb la col·laboració dels membres de la Comissió Tècnica de Promoció i Educació per a la Salut en els Centres Educatius:

- Elena Cabeza Irigoyen
- Cristina Mayol Quetglas
- Margalida Ordinas vaquer
- Clara Vidal Thòmas
- Katya Molinas Mut
- Coloma Ferrer Salas
- Margalida Serra Tauler
- Mª Dolores Pérez Riera
- Jean Philippe Baena Lointier
- Regina Muntaner Fernández

Redacció de l'informe amb les dades facilitades per la Direcció General d'Innovació Educativa de la Conselleria d'Educació i Universitat

Contingut

1. Introducció	4
2. Objectius del Programa CEPS	4
3. Població diana	5
4. Mètode de valoració.....	5
5. Resultats.....	6
5.1. Centres participants	6
5.2. Valoració del procés de CEPS	8
5.2.1. Anàlisi de situació	8
5.2.2. Avaluació del projecte.....	9
5.2.3. Adaptació del model CEPS	9
5.2.4. Altres aspectes que cal destacar	12
5.2.5. Fortaleses i debilitats que els CE refereixen per impulsar el model CEPS	13
5.3. Valoració de les àrees temàtiques	14
5.4. Valoració global del projecte.....	16
6. Formació en promoció de la salut per a CEPS	17
7. Guardó com a centres educatius promotors de la salut CEPS.....	19
8. Conclusions	19
9. Propostes de millora	20
ANNEX 1	22
Participants en el Programa de Centres Educatius Promotors de Salut	22
ANNEX 2	24
Centres acreditats com a centres educatius promotors de la salut	24
GLOSSARI	25

1. Introducció

La Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa, la Direcció General de Salut Pública i Participació i el Servei de Salut de les Illes Balears impulsen el Programa de Centres Educatius Promotors de la Salut (CEPS), a través d'una convocatòria oberta a tots els centres educatius de les Illes Balears¹, amb l'objectiu que tota la comunitat educativa adopti hàbits de vida saludables en un entorn favorable per a la salut. La Comissió Tècnica de Promoció i Educació per a la Salut de les Illes Balears du a terme la coordinació i el seguiment del Programa.

Els centres educatius promotors de la salut es caracteritzen per abordar la salut i el benestar de forma sistemàtica i integrada desenvolupant un model d'organització escolar participatiu que inclou tota la comunitat educativa i estableix vincles amb els recursos comunitaris del seu entorn, que té en compte el mateix concepte de salut de l'alumnat i en potencia les competències bàsiques per aconseguir un desenvolupament personal, relacional i ambiental adequats.

S'ha duit a terme des del curs 2014-2015 fins al 2017-2018, ambdós inclosos.

2. Objectius del Programa CEPS

Els objectius que es plantegen per als centres educatius participants en la convocatòria són els següents:

- Impulsar la promoció i l'educació per a la salut en infants i joves a partir de projectes de salut en els centres educatius mitjançant la participació de tota la comunitat educativa.
- Integrar l'objectiu de promoció de la salut en els documents de programació del centre.
- Crear un clima escolar positiu en què es fomentin les relacions interpersonals positives i satisfactòries i que afavoreixi el benestar emocional i social de tota la comunitat educativa.
- Aprofundir sobre aspectes de promoció i educació per a la salut en les diferents àrees curriculars i emprar metodologies actives que fomentin que l'alumnat participi en el seu procés educatiu i desenvolupi les seves competències bàsiques.
- Propiciar el desenvolupament de sinergies entre el sector educatiu, el sanitari, el juvenil, el social i altres sectors que es considerin oportuns mitjançant els mecanismes de coordinació necessaris per tal d'afavorir un clima de benestar i de salut.

¹ <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=3459709&coduo=7&lang=ca>

El Programa preveu les intervencions sobre les àrees temàtiques següents: alimentació saludable i vida activa, benestar i salut emocional, educació afectiva i sexual, prevenció de les conductes addictives, i seguretat i prevenció de riscos.

3. Població diana

Aquest Programa pretén que tot el que tengui lloc en els centres educatius promougui la salut i el benestar de la comunitat educativa; per tant, va dirigit a tots els que la integren: el personal docent i no docent, l'alumnat i les seves famílies. A més, pretén que el centre educatiu tengui en compte el seu entorn i els recursos comunitaris per potenciar el treball conjunt en promoció i educació per a la salut.

El Programa s'adreça a tots els centres d'educació infantil, primària i secundària, els centres de formació per a persones adultes, els centres d'educació especial i altres centres de singularitat especial de les Illes Balears.

A l'annex 1 apareixen els centres educatius (CE) que s'han presentat en les quatre darreres convocatòries.

4. Mètode de valoració

En aquest informe es recull la valoració feta dels centres educatius que s'han presentat a la convocatòria 2017-2018 a partir dels aspectes següents:

- El Projecte CEPS elaborat pels centres educatius.
- El seguiment i l'assessorament als centres participants.
- La memòria final del projecte.

Els centres educatius que ja tenen el guardó CEPS es comprometen a continuar amb el projecte que ja tenen elaborat i a presentar una memòria anual que reculli els objectius del projecte, les activitats realitzades i l'avaluació del projecte. Aquests centres poden demanar assessorament sobre el desenvolupament del seu projecte.

Aquest curs escolar el seguiment dels centres educatius de Mallorca l'han fet els tècnics del Servei de Promoció de la Salut de la DG de Salut Pública i Participació; el dels centres educatius de Menorca, els tècnics de la delegació de Salut Pública a Menorca, i la dels centres educatius d'Eivissa, els tècnics del CEPCA del Consell Insular d'Eivissa.

En relació amb el model CEPS, els centres educatius han d'intervenir de manera simultània en els aspectes següents:

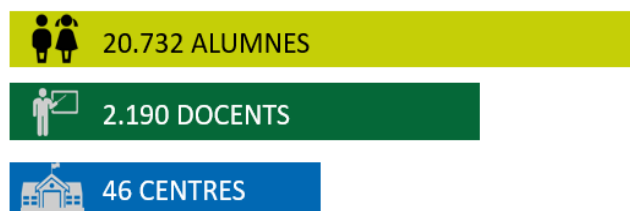
1. Integrar els objectius de promoció de la salut en els **documents de programació del centre** i crear la **comissió de salut**.
2. Desenvolupar l'**entorn físic** del centre perquè sigui saludable.
3. Promocionar un **ambient social** que afavoreixi les relacions interpersonals positives i satisfactòries entre els membres de la comunitat educativa.
4. Promocionar les **habilitats individuals i les competències d'acció** en l'alumnat aprofundint sobre aspectes de promoció i educació per a la salut en les diferents àrees curriculars.
5. Establir **vincles** efectius **amb la comunitat local**, mitjançant la creació d'una xarxa comunitària de referència. Tenen una importància especial les famílies de l'alumnat com a part de la comunitat educativa.
6. Cuidar i potenciar l'**equip del centre educatiu** promotor de la salut.

Aquest model fa una referència específica a la importància de la participació de tota la comunitat educativa en el **funcionament i la programació** del centre: tant del personal docent i no docent, com de l'alumnat i les seves famílies.

5. Resultats

5.1. Centres participants

En la convocatòria 2017-2018 s'han presentat 46 centres educatius (gràfica 1), que compten amb un total de 20.732 alumnes i 2.190 docents.

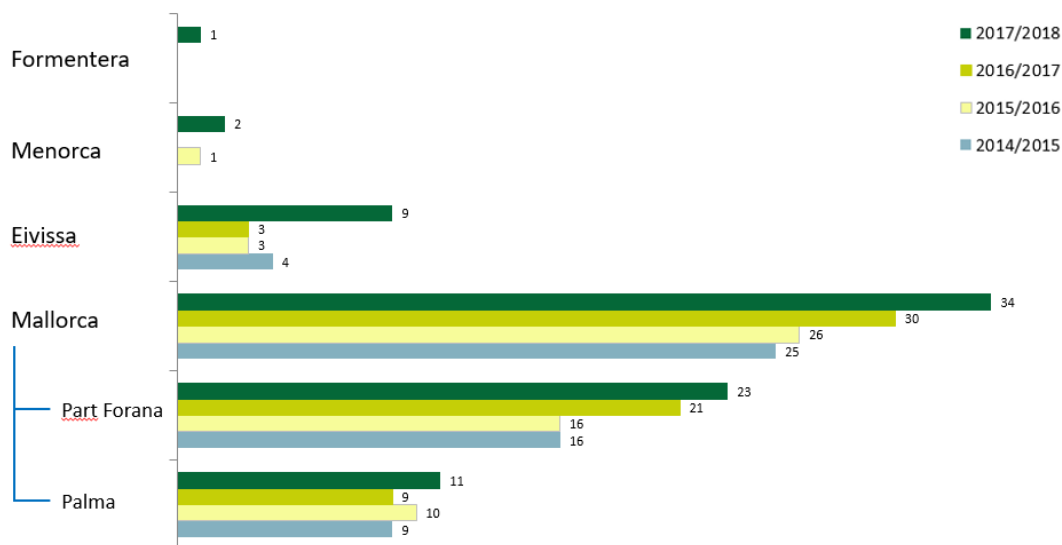

El Programa CEPS preveu intervencions dirigides a tot el centre i a la comunitat educativa en general (com són les intervencions sobre l'entorn físic del centre, les dirigides a crear un ambient social positiu i agradable o les que desenvolupen polítiques saludables del centre) que repercuteixen en tot l'alumnat i el professorat. Preveu també intervencions que van dirigides a grups específics, com són els programes o accions de caràcter educatiu, en les quals han participat 18.364 alumnes.

Han participat directament en el projecte 862 docents.

La majoria dels centres educatius preveuen les intervencions per a tot l'alumnat del centre, la qual cosa indica que la promoció de la salut s'està integrant cada vegada més en el funcionament dels centres.

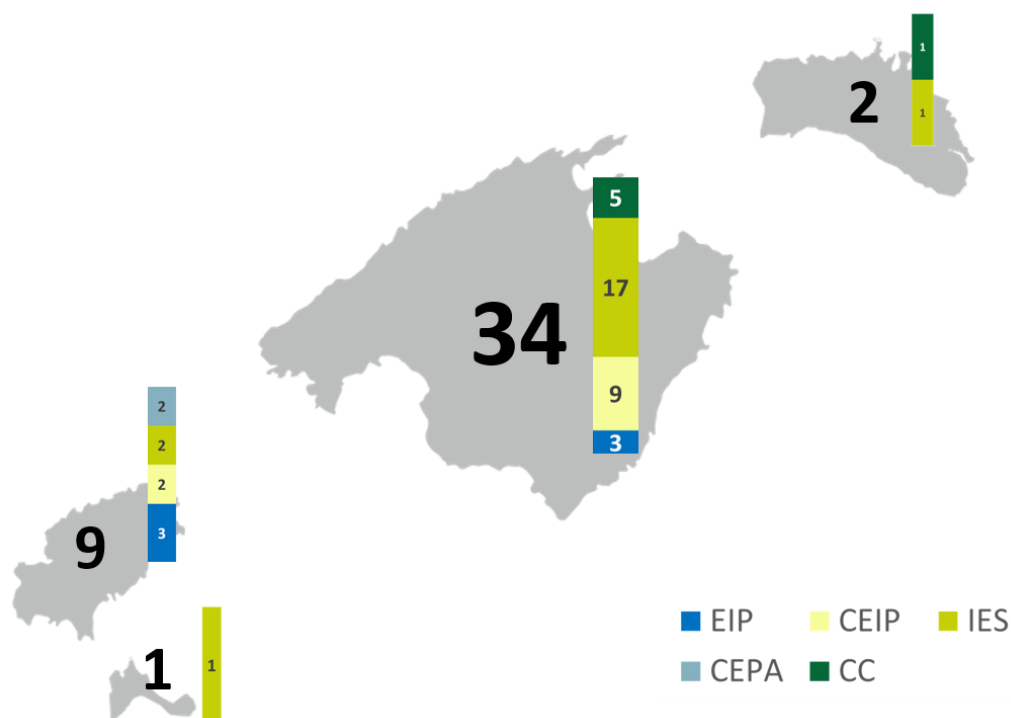
Gràfica 1. Centres participants per curs escolar

Els centres educatius es distribueixen de la manera següent (gràfica 2):

- Mallorca. S'hi han presentat 34 centres, 5 dels quals són concertats (CC) i intervenen tant en educació infantil com en educació primària i secundària, 2 ubicats a Palma i 3 a la Part Forana. Els 29 restants són de titularitat pública: 9 són a Palma —7 són instituts de secundària (IES) i 2 són centres de primària (CEIP)— i 20 a la Part Forana —10 són instituts de secundària, 7 són centres de primària i 3 són centres d'educació infantil.
- Eivissa. S'hi han presentat 9 centres: 3 centres d'educació infantil, 2 centres de primària, 2 instituts de secundària i 2 centres de formació d'adults (CEPA), tots de titularitat pública.
- Menorca. S'hi han presentat 2 centres, 1 institut de secundària i un centre concertat que compta amb educació infanti, primària i secundària.
- Formentera. S'ha presentat 1 institut de secundària.

Gràfica 2. Centres participants per illa i tipus al curs 2017-2018

Destaca l'augment del nombre de centres participants a Eivissa i que aquest any hi participen també centres de Menorca i l'institut de Formentera.

5.2. Valoració del procés de CEPS

Dels 46 centres que hi han participat 1 centre no va acabar el programa i no va presentar la memòria.

5.2.1. Anàlisi de situació

Un aspecte fonamental del Programa CEPS és que els CE facin una anàlisi de la situació de partida que els serveixi d'ajuda per identificar les seves necessitats, les seves prioritats i els recursos amb què compten perquè, a partir d'aquesta informació, puguin planificar què és necessari millorar i què es vol aconseguir.

Els centres educatius disposen d'una eina per fer l'anàlisi de situació² que consisteix en 3 qüestionaris: 1) Anàlisi de centres educatius promotors de la salut, que valora la situació del centre en relació amb el model CEPS (adaptació de l'eina d'anàlisi de la Xarxa Europea d'Escoles Saludables); 2) Anàlisi dels comportaments relacionats amb la salut de la comunitat educativa; 3) Programes d'educació per a la salut en el centre.

² <https://www.caib.es/sistrafrent/sistrafrent/protected/init.do?language=ca&modelo=SC0029ACPS&version=1>

Hi ha hagut un augment dels CE que han fet l'anàlisi de situació en elaborar el projecte CEPS respecte del curs passat; només 2 centres no l'han feta.

5.2.2. Avaluació del projecte

El 64,5 % dels CE té prevista l'avaluació del projecte. En general, es tracta d'una avaluació de processos; el 44,5 % dels centres plantegen l'avaluació dels resultats de les intervencions realitzades.

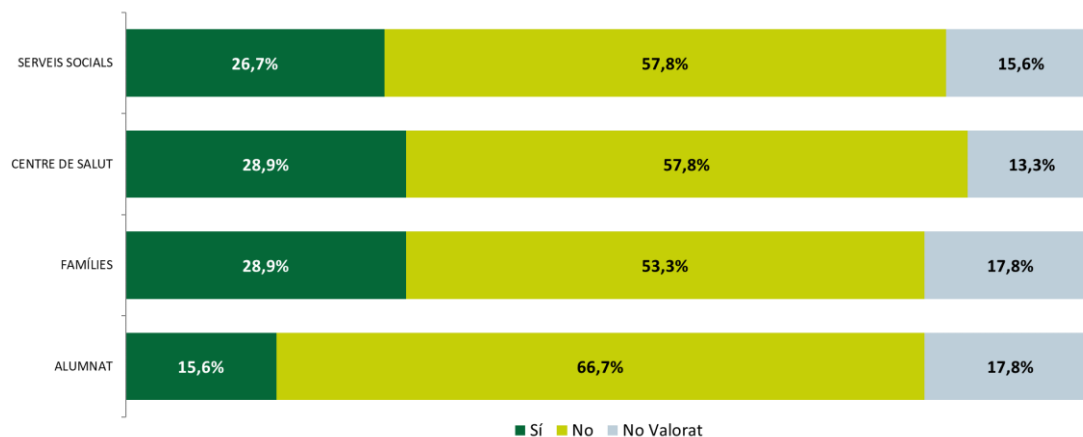
5.2.3. Adaptació del model CEPS

Pel que fa a com els centres desenvolupen les sis àrees d'intervenció en què es basa el model CEPS:

1. **Amb relació a** integrar els objectius de promoció de la salut en els **documents de programació del centre** i crear la **comissió de salut**, aquest curs ha augmentat la creació de la comissió de salut. Malgrat tots els centres diuen tenir **comissió de salut**, la seva composició no és completa, Tots els centres tenen establerta la figura de coordinador o coordinadora de salut. La participació de l'alumnat i de les famílies en la comissió és baixa, 7 centres tenen representants de l'alumnat (15,5 %) i 13 tenen representació de les famílies (28,8 %). El centre de salut forma part de la comissió de salut en 13 centres (28,8 %) i altres serveis municipals (polícia tutor o serveis socials) en 12 centres (26,6 %). (Gràfica 3).

Quant a la integració dels objectius de promoció de la salut en els documents del centre, tots els centres incorporen el projecte CEPS en la programació general anual (PGA), ja que és un requisit per a la participació en el programa. El 37,7 % (17 CE) refereix que també els recull en altres documents, com ara el projecte educatiu de centre (PEC) (el 17,7 %), el reglament d'organització de centre (ROF) o en diferents protocols.

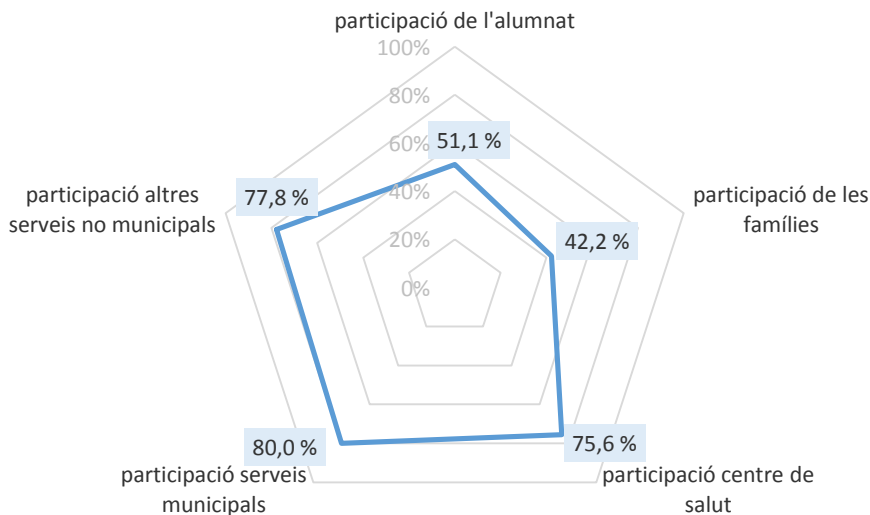
Gràfica 3. Composició de la comissió de salut 2017-2018

- En relació **amb l'entorn físic**, cal destacar que dels centres educatius, la majoria d'IES té una oferta d'aliments no saludables al bar i a les màquines expenedores. Encara hi ha centres educatius que no compleixen les mesures de supressió de barreres arquitectòniques. Hi ha diferències entre els centres pel que fa que les instal·lacions siguin acollidores, segures i permetin la supervisió de l'alumnat. **El 88,8 % dels CE** duen a terme intervencions adreçades a **millorar l'entorn físic del centre perquè afavoreixi la presa de decisions saludables**.
- Quant a promocionar un **ambient social** agradable tant per a l'alumnat com per a l'equip docent i no docent, **el 93 % dels centres fan activitats en què participa tota la comunitat educativa**. En general, són activitats que pretenen aconseguir els objectius de salut plantejats en els eixos en què es treballen (berenars saludables, diada esportiva, setmana de projectes, activitats de lleure com ara excursions o culturals) i que pretenen crear bon ambient, cohesió i sentiment de pertinença, tan important perquè el projecte de centre CEPS tenguí èxit.
- Amb referència a **potenciar les habilitats individuals o competència d'acció de l'alumnat**, els centres educatius treballen diferents temàtiques en diferents àmbits, com ara el **curricular (95,5 %)**, des de les tutories (84,4 %) i amb suport de professionals externs (77,7 %). Els centres que basen les intervencions educatives principalment en la intervenció de professionals externs són els que amb més freqüència duen a terme intervencions puntuals.
- Quant a establir **vincles efectius amb la comunitat**, en general els centres educatius tenen establerts contactes i vincles amb agents de la comunitat local. En 34 centres intervé el centre de salut de la zona (75,6 %), en 36 els serveis municipals, com els serveis socials o el policia tutor (80 %) i en 35 participen

altres serveis no municipals com ara conselleries, consell insular i ONG (77,8 %) (gràfica 4).

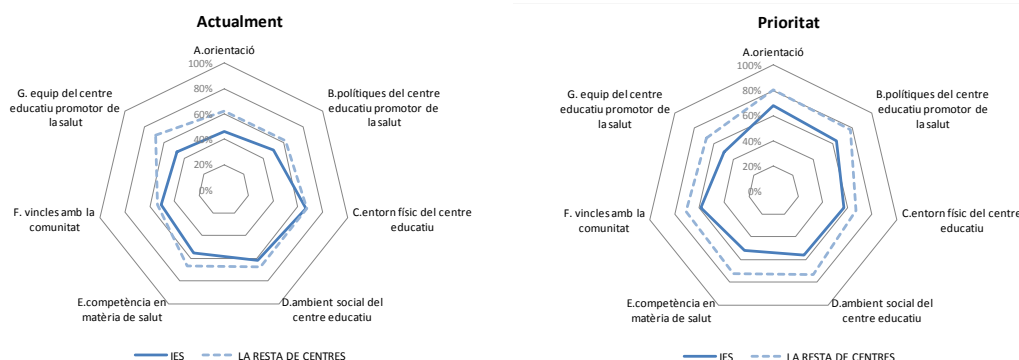
Gràfica 4. Participació de la comunitat educativa 2017-2018

6. Quant a **cuidar i potenciar l'equip del centre educatiu promotor de la salut**, en general als centres els costa plantejar-se aquest aspecte en el projecte; el model que segueixen és d'intervenció cap a l'alumnat, la majoria comparteix que el centre ha de ser promotor de salut per a tots els que hi conviuen: docents i no docents també.

Durant aquest curs escolar es pot veure que els IES són els centres que duen menys intervencions de promoció de la salut adreçades a l'equip del centre i que consideren que aquest tipus d'intervenció no és prioritària per al centre, fet que es repeteix en menor grau en les altres àrees d'intervenció (gràfica 5).

Gràfica 5. Relació entre el grau de desenvolupament de les diferents àrees d'intervenció del model CEPS i el grau de prioritat. 2017-2018

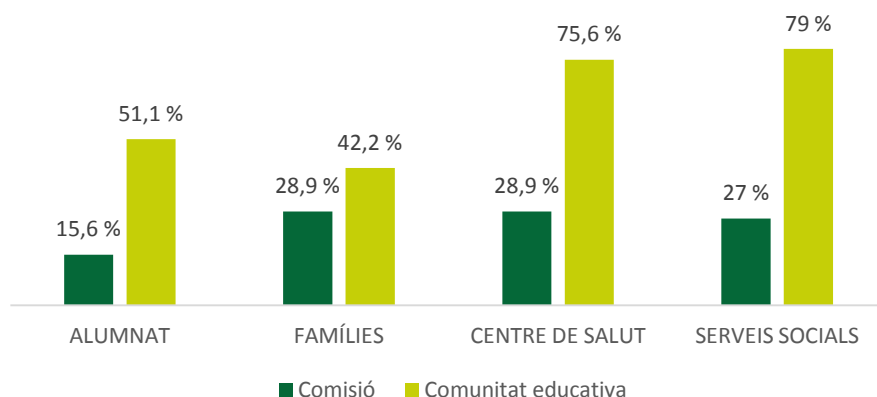

Participació de la comunitat educativa (gràfica 6). El Programa es planteja la **participació activa de l'alumnat** en el projecte i en el centre. En general, als centres educatius els costa integrar-los en la comissió de salut. Només en el 15,6 % dels centres l'alumnat forma part de la comissió de salut. En ocasions tenen establertes formes per facilitar la participació de l'alumnat i comptar amb la seva opinió sobre els programes i actuacions, com són les bústies de suggeriments o les juntes de delegats. D'aquesta manera es promou entre l'alumnat el sentiment de pertinença i d'apoderament a l'hora de prendre les seves pròpies decisions. De vegades és el mateix alumnat el que dissenya o implementa algunes de les accions de promoció de la salut previstes en el projecte; el 51,1 % refereixen participació activa de l'alumnat. Aquest percentatge ha augmentat respecte del curs passat (36,7 % en el curs 2016-2017).

En el seguiment fet als centres educatius s'aprecia la sensació generalitzada que la **família no hi participa**. Consideren que seria important que hi participàs perquè hi hagués continuïtat en les intervencions que el CE fa per a l'alumnat.

Des del model CEPS s'ha de promoure i facilitar la participació de les famílies en la planificació i la implementació del projecte, i no només com a beneficiàries d'intervencions educatives. El 28,8 % dels centres compten amb representació de les famílies en la comissió de salut i el 42,2 % refereixen participació activa de les famílies. Aquest percentatge ha augmentat respecte del curs passat (23,3 % en el curs 2016-2017).

Gràfica 6. Participació del col·lectius a la comissió vs comunitat educativa

5.2.4. Altres aspectes que cal destacar

Les persones que lideren el projecte CEPS en els CE són els coordinadors i les coordinadores de salut. Els professionals que hi participen amb més freqüència són docents del departaments d'educació física, de biologia, dels equips

d'orientació i d'infantil i primària. També s'hi impliquen els departaments d'economia, de socials, matemàtiques, tecnologia, física i química i de l'àrea lingüística.

Destaca com està integrat el concepte de la promoció de la salut entre el professorat d'educació física, que consideren que el seu paper és fonamental per impulsar aquest projecte. Destaca també la implicació del **departament d'orientació**, i el paper tan decisiu de **l'equip directiu**. Volem ressaltar que aquest any han participat com a coordinadores del projecte una infermera que treballa com a personal del centre educatiu i una tècnica d'intervenció sociocomunitària (TISOC).

S'identifica també una relació especial amb les comissions de convivència i mediambiental. I especialment la importància de la comissió de coordinació pedagògica com a eina de coordinació i participació de l'equip docent.

Alguns centres tenen identificat qualche personal no docent que és clau en el desenvolupament del projecte, com per exemple personal de consergeria o el personal del bar.

5.2.5. Fortaleses i debilitats que els CE refereixen per impulsar el model CEPS

S'ha fet una recollida de quins aspectes suposen una dificultat o repte per als centres a l'hora de desenvolupar el projecte, i de quins aspectes suposen per a ells una fortaleza.

Entre les debilitats refereixen: "poca implicació del professorat que no forma part de la comissió de salut", "manca d'incentivació per participar en el projecte, quant a facilitar hores de coordinació", "necessitat de vetllar per l'estabilitat del professorat en els centres educatius, la mobilitat del professorat dificulta la continuïtat del projecte", "poca col·laboració del personal del bar per millorar l'oferta d'alimentació saludable", "Necessitat d'incloure i augmentar les intervencions des del currículum", "Necessitat de suport de l'equip directiu", "Necessitat d'augmentar la participació de l'alumnat", "Pocs recursos assignats", "Falta l'avaluació del projecte", "Manca de comunicació tant dins el centre com amb les famílies", "Dificultat de coordinació amb els recursos comunitaris i que fan ús de metodologies no gaire modernes i poc interessants per a l'alumnat".

Entre les fortaleses refereixen: "la inclusió del projecte en el projecte educatiu del centre", "apostar per la promoció de la salut com a signe d'identitat del centre", "el suport de l'equip directiu", "la implicació de tots els departaments docents", "la coordinació amb altres comissions del centre", "la participació del personal no docent del centre", "el caràcter lúdic i motivador de les activitats", "formar part de

la comissió intersectorial, treball en xarxa”, “els efectes molt positius que obtenen per a tota la comunitat educativa”.

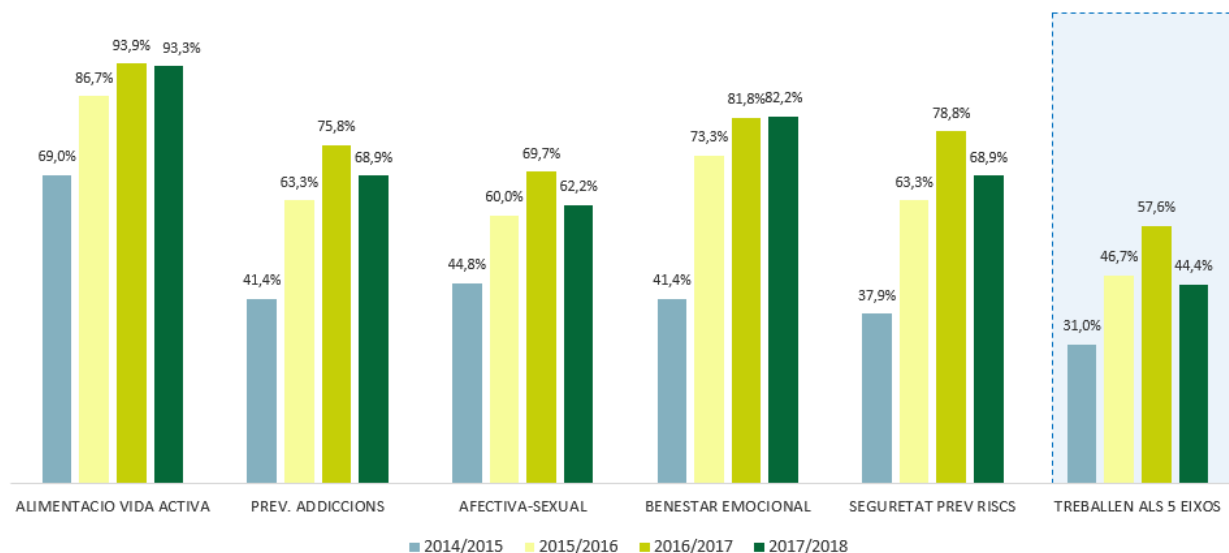
Crida l'atenció que els aspectes que els centres presenten com a fortaleeses són els que quan no s'han aconseguit es refereixen com a debilitats.

5.3. Valoració de les àrees temàtiques

Quant a les actuacions en les diferents àrees temàtiques, en la convocatòria es demana que s'abordi almenys un dels 5 eixos plantejats. L'eix d'alimentació i vida activa segueix sent el més treballat pels centres, seguit per l'eix de benestar emocional (gràfica 7).

Pensem que el descens del percentatge que s'observa en alguns eixos pot ser degut a la incorporació de nous centres al Programa que opten per incorporar línies d'actuació de manera gradual. A més, mentre alguns eixos tenen un abast general, d'altres es treballen en menor mesura en els centres educatius de població més jove (centres d'infantil o primària), com és el cas de la prevenció de les addiccions, la qual cosa fa que el percentatge dels centres que el treballen sigui menor.

Gràfica 7. Percentatge de centres que treballen cada eix o àrea temàtica. 2017-2018

Es mesura la valoració que els centres fan en relació amb el grau de consecució dels objectius plantejats per a cadascun dels eixos; puntuen de 0 a 5 el grau de consecució dels objectius inicials (gràfica 8).

Dels 43 centres que tenen **l'alimentació i la vida activa** entre les seves prioritats d'intervenció, 41 duen a terme la valoració corresponent: el 81,4 % ha

implementat totes les accions previstes i el 86,1 % refereix que el grau de consecució dels objectius plantejats (èxit) és alt o molt alt.

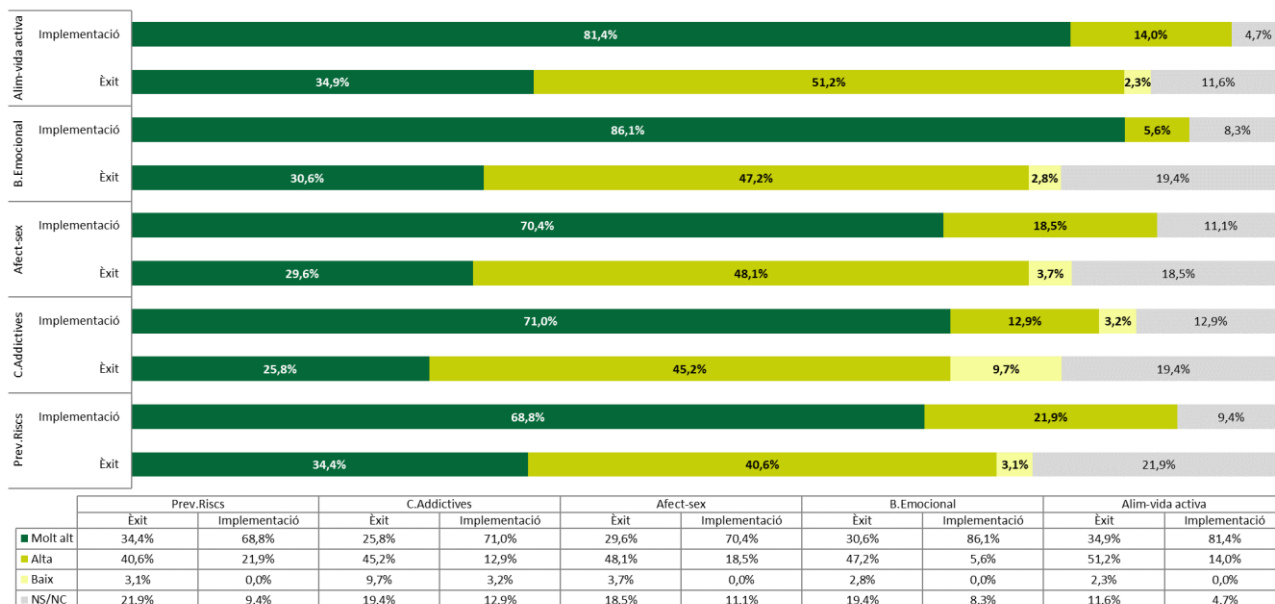
Dels 36 centres que tenen **el benestar emocional** entre les seves prioritats d'intervenció, 33 duen a terme la valoració corresponent: el 86,1 % ha implementat totes les accions previstes i el 77,8 % refereix que el grau de consecució dels objectius plantejats és alt o molt alt.

Dels 27 centres que tenen **l'educació afectiva i sexual** entre les seves prioritats d'intervenció, 24 duen a terme la valoració corresponent: el 70,4 % ha implementat totes les accions previstes i el 77,7 % refereix que el grau de consecució dels objectius plantejats és alt o molt alt.

Dels 31 centres que tenen **la prevenció de les addiccions** entre les seves prioritats d'intervenció, 27 duen a terme la valoració corresponent: el 71 % ha implementat totes les accions previstes i el 71 % refereix que el grau de consecució dels objectius plantejats és alt o molt alt.

Dels 32 centres que tenen **la seguretat i la prevenció de riscos** entre les seves prioritats d'intervenció, 29 duen a terme la valoració corresponent: el 68,8 % ha implementat totes les accions previstes i el 75 % refereix que el grau de consecució dels objectius plantejats és alt o molt alt.

Gràfica 8. Valoració del grau d'implementació i assoliment de les àrees temàtiques treballades en CEPS. 2017-2018

(Implementació): baixa: no han fet cap de les accions previstes; alta: han fet algunes de les accions previstes; molt alta: han fet totes les accions previstes.

(Èxits): baixa: fins a 3 punts; alta: 3-4 punts; molt alta: més de 4 punts.

5.4. Valoració global del projecte

La valoració global del projecte per part dels centres és satisfactòria o molt satisfactòria (taula 1). Destaca l'esforç que ha fet el professorat implicat en el projecte i la satisfacció tant dels docents del centre com de l'alumnat.

Per al 90 % del centres el nivell de satisfacció de l'equip docent ha estat satisfactori o molt satisfactori.

Per al 100 % el nivell de satisfacció de l'alumnat ha estat satisfactori o molt satisfactori. malgrat que el 28,9 % dels centres no hagi fet aquesta valoració, podem interpretar que les intervencions de promoció de la salut que fan els centres educatius són ben valorades per l'alumnat.

En relació amb les famílies, només el 42,2 % dels CE refereixen que participen en el disseny o en el desenvolupament de les activitats del projecte de salut. No obstant això, el 89,3 % dels centres que han aportat informació sobre el seu nivell de satisfacció el valoren satisfactori o molt satisfactori.

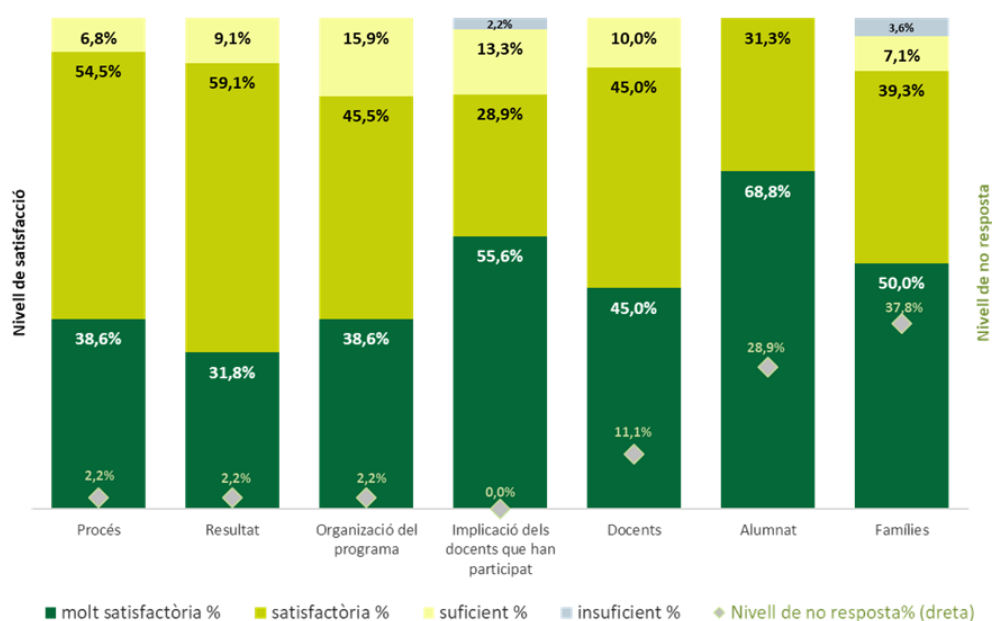
Cal tenir en compte que el 37,8 % dels centres no saben quin és el nivell de satisfacció de les famílies. Això posa de manifest la necessitat de reflexionar sobre si el centre educatiu no sap què pensa la família o si la família sap què fa el centre en relació amb el programa CEPS. En tot cas, reflecteix una participació escassa de la família (gràfica 9).

Taula 1. Valoració global del projecte CEPS 2017-2018

VALORACIÓ GLOBAL DEL PROJECTE	Insuficient	Suficient	Satisfactòria	Molt satisfactòria	Total respostes	NS/NC	Total
Nivell de satisfacció del procés	0 (0%)	3 (6,8%)	24 (54,5%)	17 (38,6%)	44	1 (2,2%)	45
Nivell de satisfacció del resultat	0 (0%)	4 (9,1%)	26 (59,1%)	14 (31,8%)	44	1 (2,2%)	45
Nivell de satisfacció de l'organització del programa	0 (0%)	7 (15,9%)	20 (45,5%)	17 (38,6%)	44	1 (2,2%)	45
Nivell d'implicació dels docents que han participat en el projecte	1 (2,2%)	6 (13,3%)	13 (28,9%)	25 (55,6%)	45	0 (0%)	45
Nivell de satisfacció dels docents	0 (0%)	4 (10%)	18 (45%)	18 (45%)	40	5 (11,1%)	45
Nivell de satisfacció de l'alumnat	0 (0%)	0 (0%)	10 (31,3%)	22 (68,8%)	32	13 (28,9%)	45
Nivell de satisfacció de les famílies	1 (3,6%)	2 (7,1%)	11 (39,3%)	14 (50,0%)	28	17 (37,8%)	45

* Els percentatges de satisfacció per a cada nivell estan calculats sobre el total dels centres que han contestat.

Gràfica 9. Valoració global del projecte CEPS 2017-2018

6. Formació en promoció de la salut per a CEPS

Dins la convocatòria CEPS 2017-2018 s'ha ofert una formació específica sobre el model CEPS i l'elaboració del projecte de salut del centre: anàlisi, planificació i avaluació, així com una formació específica en promoció de la salut en les diferents àrees temàtiques de què el Programa CEPS proposa: alimentació i vida activa, benestar emocional, educació afectiva i sexual, prevenció d'addiccions i prevenció de riscos i accidents. Aquesta formació s'inclou en la modalitat d'experiència formativa dins el pla de formació continuada del professorat. Els participants que facin almenys 12 hores de formació i que participin activament en el Programa poden tenir dret al reconeixement de 30 hores de formació permanent, i un 25 % més d'hores per a la persona que coordina el programa. Els CEPS han de presentar una memòria anual del projecte de salut i benestar al Servei d'Innovació Educativa per poder certificar la participació del professorat en el desenvolupament del projecte i poder acreditar la tasca de coordinació.

S'han impartit els cursos següents:

Mòdul 1. La promoció de la salut en l'entorn educatiu.

Mòdul 2. La guia del projecte de centre, la importància de l'avaluació.

Mòdul 3. De la teoria a la pràctica: aplicació del model CEPS a la pràctica educativa.

Mòdul 4a. Alimentació saludable: dieta mediterrània. Estil de vida actiu.

Mòdul 4b. La prevenció cànnabis "THC supera el repte a l'aula".

Mòdul 4c. La sexualitat i el procés de sexuació, salut sexual i drets, el programa "Amb tots els sentits".

Mòdul 4d- Benestar emocional. Introducció a les habilitats per a la vida.

Mòdul 4e. Atenció sanitària a l'alumnat amb problemes de salut crònics. Primers auxilis.

Han participat en la formació 89 docents en total: el 51,68 % d'Eivissa i Formentera; el 42,61 %, de Mallorca, i el 5,61 % de Menorca.

La valoració de la formació ha estat molt positiva, especialment el mòdul 3 que consistia en l'intercanvi d'experiències entre els centres, que ha respost a la demanda generalitzada dels participants de saber què fan els altres centres educatius. D'aquest mòdul s'han gravat uns vídeos per compartir les experiències que duen a terme els centres i que es poden veure al canal Youtube Centres Educatius Promotors de Salut Illes Balears³.

Entre els comentaris i les propostes recollits dels participants hi ha els següents:

"Havia participat en xerrades de prevenció de drogues, educació sexual... però mai integrades dins un projecte de salut d'abast més gran."

"Aquesta formació m'ha servit per conèixer persones, projectes, idees que a partir d'ara podré posar en pràctica i, si és necessari, podré comptar amb la seva ajuda."

"Valoro positivament haver ajuntat professionals de diferents àmbits —infantil, primària, secundària—, ja que dona una visió completa del procés."

"Mantenir i aprofundir en la formació."

³ <https://www.youtube.com/channel/UCJG-YwSFTYn814438W3jDuQ>

"Poder ampliar la participació en la formació a altres agents, com ara les famílies."

"Crear un document o llista amb totes les activitats i els recursos dels CEPS participants."

7. Guardó com a centres educatius promotors de la salut CEPS

El guardó CEPS és un reconeixement als centres educatius que des de diferents àmbits han fet feina per la promoció de la salut i el benestar de tota la comunitat educativa durant dos cursos escolars consecutius i que es comprometen a continuar amb el projecte CEPS durant almenys 3 anys consecutius més. A l'annex 3 es recullen els centres que estan acreditats CEPS.

8. Conclusions

Amb aquest informe queda constància de la importància del model de CEPS, l'esforç i les dificultats que suposa per als coordinadors de salut del centre educatiu i el seu equip impulsar-lo i la necessitat de donar suport als centres educatius en la tasca d'incorporar la promoció i l'educació per a la salut en la seva activitat diària, i fer-ho des d'un projecte de centre global.

El Programa CEPS ofereix als centres educatius la possibilitat d'organitzar les intervencions que ja duen a terme en educació i promoció de la salut d'una manera global i completa a través de l'elaboració del projecte de salut del centre (projecte de centre).

Destaca la necessitat de fomentar el concepte de "cultura participativa" que considera la importància de la participació de tots els implicats i, per tant, de la necessitat d'implicar-hi el claustre, les famílies, així com l'alumnat mateix i els agents comunitaris afavorint-ne la implicació i participació activa en el disseny i el desenvolupament del projecte CEPS.

Destaca la importància de la comissió de salut del centre i de la inclusió del projecte CEPS dins el PEC com a elements facilitadors per al desenvolupament del programa i garantir-ne l'estabilitat i la consolidació.

Es posa de manifest la necessitat d'acompanyament o mediació en el procés de convertir-se en CEPS, tant en l'elaboració del projecte com en la seva integració en el funcionament del centre.

Els participants del Programa han presentat gran interès en la formació oferta, especialment en la que afavoria l'intercanvi d'experiències entre els centres.

Destaca l'augment del nombre de centres participants a Eivissa, Menorca i Formentera i reforça la necessitat d'apropar-ne el seguiment a la seva realitat local. A més de continuar mantenint els esforços fets per a la difusió del Programa.

És prioritari oferir als centres educatius i a totes les persones que hi participen eines que els facilitin la tasca per convertir-se en un centre educatiu promotor de la salut.

Correspon a la Conselleria d'Educació i Universitat i a la Conselleria de Salut facilitar al màxim aquesta tasca.

La Conselleria d'Educació i Universitat pretén continuar amb la convocatòria del Programa de Centres Educatius Promotors de la Salut que ofereix cada curs escolar a tots els centres educatius de les Illes Balears amb coordinació amb la Conselleria de Salut.

9. Propostes de millora

Es proposa ampliar el concepte de salut perquè inclogui salut-benestar, amb referència que la salut és tot i ha d'estar present en tots els àmbits i l'hem de cercar entre tothom.

Cal potenciar la comissió de salut del centre com a element fonamental per consolidar el projecte de salut del centre. Cal estructurar l'organització i coordinació entre els seus membres facilitant la participació de l'alumnat, les famílies i els agents comunitaris, així com la seva coordinació amb les altres comissions del centre i la participació del coordinador o coordinadora de salut a la Comissió de Coordinació Pedagògica.

En aquest sentit, es proposa que la composició de la comissió de salut sigui la següent:

- Un membre de l'equip directiu.
- El coordinador o coordinadora del programa.
- Professorat del centre.
- Representat dels pares i mares.
- Representats de l'alumnat.
- Representant del centre de salut.
- Representant de cada entitat col·laboradora en el desenvolupament del Programa CEPS.

També es proposa incloure les funcions de coordinació de la comissió de salut a la convocatòria del Programa CEPS 2018-2019.

Es proposa establir a l'inici del curs una reunió de coordinació amb tots els centres que participen en el programa CEPS i les responsables del programa de les Conselleries de Salut i Educació.

Cal reforçar la importància de la difusió del projecte CEPS i la necessitat de dissenyar el pla de comunicació per augmentar la participació dels agents implicats.

És important que els centres planifiquin i duguin a terme l'avaluació del projecte, per a la qual cosa és necessari oferir-los formació i eines per a l'avaluació, així com crear també eines que facilitin la comprensió del model CEPS.

A causa de l'expectativa d'augmentar el nombre de centres participants i poder donar resposta a la necessitat de proporcionar un seguiment i assessorament personalitzat i proper a la seva realitat, és necessari crear la figura de tutor o tutora CEPS, i establir-ne el perfil, les funcions i els compromisos que el defineixin.

Cal apoderar i potenciar el paper del professorat com a facilitadors en promoció i educació per a la salut mitjançant formació associada al programa CEPS que inclogui l'aplicació del que s'ha après a l'aula i la incorporació progressiva del model CEPS en el funcionament del centre educatiu.

Cal continuar amb els punts de trobada creats entre els centres educatius perquè puguin compartir experiències.

És necessari continuar amb la tasca iniciada de difusió del Programa CEPS entre els centres educatius, per augmentar-ne la participació.

S'ha d'oferir el catàleg de recursos que serveixin de referència per generar idees adaptades a les diferents realitats de cada centre, i per dissenyar el projecte de salut del centre.

ANNEX 1

Participants en el Programa de Centres Educatius Promotors de Salut

CENTRE EDUCATIU	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
IES POLITÈCNIC	X	X	X	X
IES PORTO CRISTO	X	X	X	X
IES LA RIBERA	X	X	X	X
IES BERENGUER D'ANOIA	X	X	X	X
CC PURESA DE MARIA	X	X	X	X
IES ALGARB	X	X	X	X
EIP CALA D'OR	X	X	X	X
CEPA SANT ANTONI	X	X	X	X
CEIP TRESORER CLADERA	X	X	X	X
CEIP VIALFÀS	X	X	X	X
CEIP XALOC	X	X	X	X
CEIP LA SOLEDAT	X	X	X	X
IES FRANCESC DE BORJA MOLL	X	X	X	X
IES EMILI DARDER	X	X	X	X
IES DAMIÀ HUGUET	X	X	X	X
IES GUILLEM CIFRE DE COLONYA	X		X	
CEIP SA GRADUADA	X		X	X
IES SON PACS	X			
IES MOSSÈN ALCOVER	X			
CC FRANCINAINA CIRER	X			
EIP SES PAÏSSES	X			
CEIP SANTA CATALINA	X			
CEP FRANCESC DE BORJA MOLL	X			
CEIP SANT CARLES	X			
IES CALVIÀ	X			
IES JOSEP MARIA LLOMPART		X	X	X
IES ALBUHAIRA		X	X	X
IES SON RULLAN		X	X	X
IES CAPDEPERA		X	X	X
IES ARXIDUC LLUÍS SALVADOR		X	X	X
CEIP ROBINES		X	X	X
CC L'ASSUMPCIÓ		X	X	X
CEIP BINISSALEM		X	X	X
IES BINISSALEM		X	X	X
CEIP CAS SERRES		X	X	X
CEIP COLÒNIA DE SANT JORDI		X		

CEP JOAN MIR I MIR		X		
IES JOAN ALCOVER		X		
IES GUILLEM COLOM CASASNOVES		X		
IES JUNÍPER SERRA		X		
EI SANTANYÍ			X	X
CEIP CAMILO JOSE CELA			X	X
IES JOSEP FONT I TRIAS			X	
IES SANTANYÍ			X	X
IES SON FERRER			X	X
IES PORT D'ALCÚDIA			X	X
EI SA TORRE				X
CEIP ANTÒNIA ALZINA				X
CC PEDRO PÓVEDA				X
IES MANACOR				X
CC MATA DE JONC				X
CC SANT JOSEP				X
IES JOAN RAMIS I RAMIS				X
EI SES PAÏSSES				X
EI ES FAMELIAR				X
EI MENUT				X
CEIP SANT RAFEL				X
IES SA SERRA				X
CEPA PITIÜSES				X
IES MARC FERRER				X

ANNEX 2

Centres acreditats com a centres educatius promotors de la salut

Curs 2015-2016

1. CEIP LA SOLEDAT	9. IES FRANCESC DE BORJA MOLL
2. CEIP TRESORER CLADERA	10. IES ALGARB
3. CEIP VIALFÀS	11. IES BERENGUER D'ANOIA
4. CEIP XALOC	12. IES EMILI DARDER
5. CC PURESA DE MARIA,
MANACOR	13. IES JOSEP M. LLOMPART
6. IES DAMIÀ HUGUET	14. IES POLITÈCNIC
7. IES PORTO CRISTO	15. IES LA RIBERA
8. EIP CALA D'OR	16. CEP SANT ANTONI

Curs 2016-2017

1. IES ALBUHAIRA	6. CC L'ASSUMPCIÓ
2. IES SON RULLAN	7. CEIP BINISSALEM
3. IES CAPDEPERA	8. IES BINISSALEM
4. IES ARXIDUC LLUÍS SALVADOR	9. CEIP CAS SERRES
5. CEIP ROBINES	

Curs 2017-2018

1. IES SANTANYÍ
2. IES SON FERRER
3. CEIP SA GRADUADA
4. EI SANTANYÍ
5. CEIP CAMILO JOSÉ CELA

GLOSSARI

CEPS: CENTRE EDUCATIU PROMOTOR DE LA SALUT

CE: CENTRE EDUCATIU

DG: DIRECCIÓ GENERAL

CEPCA: CENTRE D'ESTUDI I PREVENCIÓ DE CONDUCTES ADDICTIVES

CC: COL·LEGI CONCERTAT

IES: INSTITUT D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

CEIP: CENTRE D'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA

CEPA: CENTRE DE FORMACIÓ DE PERSONES ADULTES

EIP: ESCOLA INFANTIL PÚBLICA

EI: ESCOLA INFANTIL

PGA: PROGRAMACIÓ GENERAL ANUAL

PEC: PROJECTE EDUCATIU DEL CENTRE

ROF: REGLAMENT D'ORGANITZACIÓ DE CENTRE

ONG: ORGANITZACIÓ NO GOVERNAMENTAL

TISOC: TÈCNIC D'INTERVENCIÓ SOCIOCOMUNITÀRIA

AMIPA: ASSOCIACIÓ DE MARES I PARES D'ALUMNES

FOGAIBA: FONS DE GARANTIA AGRÀRIA I PESQUERA DE LES ILLES BALEARS